

N.Y. PUBLIC LIBRARY
DIV. 3
GRAND CENTRAL STA.
P.O. BOX 2231
NEW YORK, NY 10017

KP EXCH

SUSIVENIJIMO LIETUVIŲ
AMERIKOJE ORGANAS

Tėvynė

Nr. 16

New York, N.Y. - 10001 - 1971 m. April-Balandžio 30 d.

64 metai

SLA KUOPOS - VEIKLIOSIOS LIETUVIŲ DRAUGIJOS

TURIM SAUGOTI IR SUSTIPRINTI SUSIVENIJIMO KUOPŲ VEIKIMĄ

Tik pereinamomis akimis plačiąją Amerikos lietuvių spaudą ir dažnuose puslapiuose rasime SLA kuopų veiklos pėdsakus. SLA kuopoms priklauso lietuviai patriotai. Ir jie jautriai atsiliepia į viešuosius visiems lietuviams rūpinimus reikalus.

SLA kuopos daugumoje susikūrė prieš 80 ar bent prieš 70 ar 60 metų. Šios kuopos turi savo senas, daugelio metų praktika sustiprintas tradicijas. Šioje laisvės šalyje susikūrusios SLA kuopos brangina čia viešpataujantį demokratinius principus, savo kasdienėje veikloje budriai palaiko toleranciją ir svetimos nuomonės gerbimo pradus. Šios kuopos apjungia įvairių pažiūrų ir įsitikinimų patriotus lietuvius. Ir čia nėra kokios nors vienos srovės ar krypties veikėjų pastangų kitus dominuoti ir savo valią jiems primesti. O pastaraisiais laikais, kaip visi gerai žinome, pasitaiko ir skambiais vardais pavadintų organizacijų praktikoje srovinės persvaros užmačios, kurios toms organizacijoms dažnai net pakenkia sėkmingai plėstis lietuvių visuomenėje.

TODĖL IR BRANGIOS SLA KUOPOS

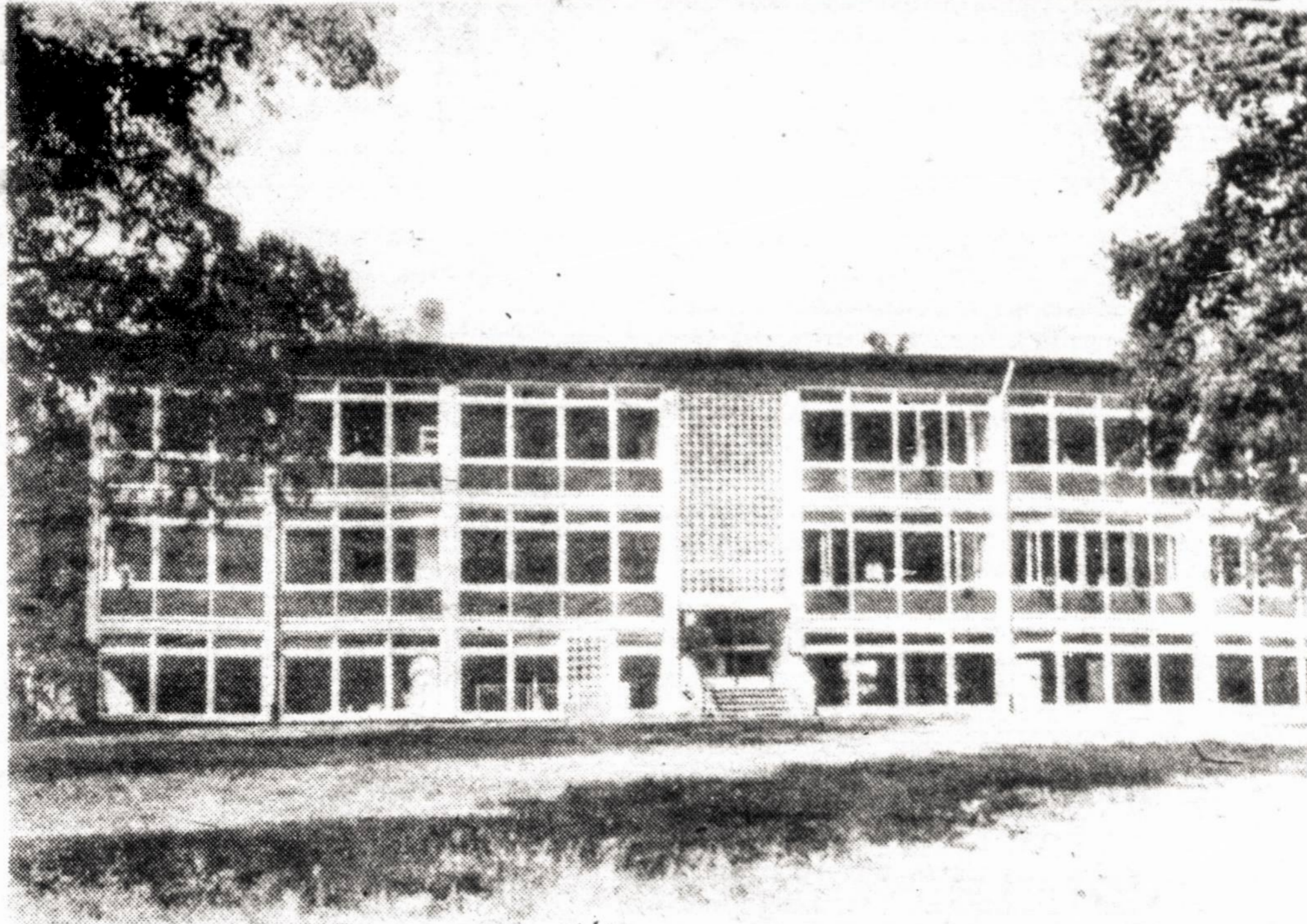
bendrame lietuviškame darbe, kad jos sugeba įgyvendinti visų pageidaujama, bet ne visur randama, tautinę vienybę.

Jų likimu pastoviai rūpinasi mūsų Susivienijimo vadovybė bei atsakingi veikėjai. Bet kuopų sėkmingumas turi rūpėti visiems sąmoningiems SLA nariams. Negalima sutikti su tokiu nauju reiškiniu, jog kartais renkant kuopos valdybą, veikėjai su savo egoistiniais sumetimais atsisako atlikti atsakingas pareigas. Visų bendromis pastangomis siekiame, kad kiekviena kuopa turėtų savo valdybą, susidedančią iš veiklių ir pasiryžusių dirbti lietuvišką darbą asmenų. Visada taip buvo, tegul ir šiandien pasilieka, kad Susivienijimo veikimą vykdytų pasiryžėliai ir pasiaukojusieji bendram lietuviškam darbui žmonės.

DABAR LAIKAS TVARKYTI KUOPŲ VEIKLĄ

Šis laikas kaip tik patogus šaukti susirinkimus, ypač tų kuopų, kurių valdyba dar ne pilnai sutvarkyta. Svarbiausias reikalas surasti tinkamą kuopos finansų sekretorių, kuris pagelbėtų nariams išlaikyti savo apdraudimą. Tai pirmoji pačios kuopos pareiga.

Kada kuopa pagrindinai susitvarko ir gali savo organizacijos apimtyje veikti, tada jau galima ir žinoma reikia, pagal išgales dalyvauti bendruose lietuvių reikaluose.

Vasario Šešioliktos Gimnazijos rūmai. Tai vienintelė lietuvių vidurinė mokykla, pačių lietuvių įsteigta ir jų ryžtingai išlaikoma. Amerikos lietuviai gali didžiuotis, žiūrėdami į šiuos rūmus, nes čia žymi dalis jų aukų sudėta.

Kokiu tautybių studentai Lietuvoje

Okup. Lietuvos studentai - kaip jie pasiskirstę tautybėmis, - apie tai įdomių duomenų pateikia Vilniuje, 1969 metais, išleistos "Istorijos" 10-sis tomas. Tie duomenys liečia studentus ligi 1969 m., įskaitant ir 1968-69 mokslo metus.

Akademiniais 1968-69 metais, pagal Vilniaus duomenis, Lietuvoje studijavo 54,261 studentas. Pagal tautybes vaizdas buvo toks: lietuvių - 81.9 % (iš viso 44,440 studentų), rusų - 10.1 % (5,480), žydų - 3.6 % (1,953), lenkų - 2.1 % (1,140), ukrainiečių - 0.8 % (433), gudų - 0.7 % (380), latvių - 0.3 % (163) ir studentų kitų tautybių 0.5 % (272).

Kaip kito paskirų tautybių studentų skaičius per pastaruosius 20 metų, gali liudyti kai kurie statistiniai duomenys. Jie liudija - lietuvių studentų skaičius, su kitais palyginus, pastoviai mažėja.

Taigi, tarp 1949-50 ir 1968-69 metų, laikotarpio bendras studentų Lietuvoje skaičius nuo 11,335 pakilo iki 54,261, arba padidėjo 4.8 kartus. Lenkų tautybės studentų skaičius betgi padidėjo 12.6 kartų, žydų - devy-

Džiaugiamės turėdami plačiai veikiančias Clevelando, Chicagos, Bostono ir kitų lietuvių kolonijų SLA kuopas, kurios būdamos aktyvios, garsina Susivienijimo vardą. Bet reikia stengtis, kad ir visur kitur mūsų kuopos būtų išsaugotos nuo pakrikimo ir jų darbai būtų sustiprinti.

nis kartus, rusų bei kitų tautybių - 6.7 ir 6.3 kartus.

Tuo tarpu, lietuvių studentų skaičius liko žemiau vidurkio. Bendras jų skaičius padidėjo vos 4.5 kartus ir iš buvusių, prieš 20 metų, 9,918 studentų, pasiekė 44,440. Kaip smunka lietuvių studentų skaičius liudija paskirų mokslo metų duomenys. Taigi, 1949-50 akademinių metų lietuvių studentai sudarė 87.5 %, 1955-56 metais 83.0 %, pakilo 1960-61 metais - 88.9 %, toliau sekė mažėjimas: 1965-66 metais 85.5 %, 1966-67 metais 83.1 % ir 1968-69 metais 81.9 %. Atrodo, kad pastaraisiais metais tas skaičius vėl mažėja. (E.)

* KARDINOLAS SLIPIJ, buvęs Ukrainos katalikų bažnyčios galva, dabar esąs Romoje emigranto teisėmis, daugelio laikraščių pakartota žinia, padarė reikšmingą pranešimą, iš kurio seka, jog Vatikanas tikisi susitarti su sovietais ir normalizuoti katalikų bažnyčios padėtį Sovietų Rusijoje. Pažymėtina, kad iki šio laiko kardinolas Slipij pats nuo sovietų buvo nukentėjęs ir iki šio laiko buvo ukrainiečių antikomunistinių sluoksnių vadu. Dabar jis pareiškė viltį, jog po susitarimo su Maskva jis galės grįžti į Ukrainą. Nors jis savo laiką 18 metų išbuvo sovietų kalėjimuose ir priverstino darbo stovyklose, bet dabar sako, jog Ukrainos katalikų bažnyčia nesikiš į politiką ir nebus sovietų valdžiai opozicijoje.

Tėvynė

Lithuanian Weekly

Published Every Friday
by the Lithuanian Alliance of America

JUOZAS PETRĖNAS
EDITOR

ALGIRDAS BUDRECKIS
MANAGER

Yearly Subscription Rates:
In the United States \$4.00
To Foreign Countries \$5.00

307 WEST 30th STREET
NEW YORK, N. Y. 10001
Telephone LACKAWANNA 4-5529

Entered as Second Class Matter November 28, 1910,
at the Post Office at New York, N. Y., under the Act
of March 8, 1878.

SLA kuopų pranešimai ir skubus raštai redakcijai
reikia siųsti ne vėliau, kaip prieš savaitę, laikraščio
numerui išeinant.

Keičiant adresą būtina pranešti senąsias adresas ir
nurodyti naujo adresą pašto zonos numerį.
Už skelbimų turinį redakcija neatsako.

Mūsų pamirštami

pensininkai

Šioje šalyje daugiau dvidešimties milijonų asmenų yra pensininkai. Pagal veikiančius įstatymus jie jau nedirba ir gauna iš federalinės valdžios tam tikras pensijas. Jie arba patys iš darbo pasitraukė, arba buvo atleisti. Atrodytų, kad po 65 metų žmogus gali džiaugtis, jeigu jam nereikia dirbti, jeigu jis gali ramiai pailsėti ir ramiai gyventi. Betgi tikrumoje taip nėra. Maža to, kad pensijos yra mažos ir dauguma pensininkų yra priversti atsisakyti nuo ankščiau turėto komforto ir aukštesnio gyvenimo lygio. Žymiai blogiau, kad pensininko nuotaikos, jo kasdienė savi-jauta netenka to giedrumo, koks buvo tais laikais, kai pensininkas ir sunkiai dirbdamas vis tik turėjo kai kurias viltis, šio to siekė ir kai ko tikėjosi savo ateityje.

Pensininkui dažniausia atrodo, kad jau viskas baigta, kad viltys išnyko ir jam telieka laukti to liūdno galo, kuris neišvengiamas.

Pensininkas jaučiasi jau niekam nereikalingas ir jis pradeda aplinkinius įtarti, kad jie jo, kaip sakoma, nepaiso.

*****

Mes lietuviai, dėl tam tikrų emigracijos aplinkybių, tur būt turime proporcingai paėmus net daugiau pensininkų, negu kitos tautos. Pensininkų pasitraukimas iš kasdieninio darbo, skirto pragyvenimui, dar pusė bėdos būtų, jeigu šiaip pensininkai pasilikėtų aktyvūs bendruose mūsų darbuose.

Pensininkas uoliai dalyvaudamas lietuviškoje veikloje, nesijaustų, jog jis "niekam nereikalingas". O mes stebėdami savo gyvenimo apraiškas matome, jog mūsų lietuviškos organizacijos tiek gyvos ir vaisingos, kiek į jas esti įdedama darbo ir energijos. Jeigu atsiranda kam išjudinti organizacijos ar draugijos veiklą, tada esti ir rezultatai geresni.

Greičiau nyksta ir sensta tie pensininkai, kurie dieną dieną išsėdi prie televizijos, arba daugiau nieko neranda, kaip tik su tokiais pat "nelaimės draugais" nuolatos kortomis

JAV IR PASAULIO LIETUVIAI

* EDVARDAS ŠATUNAS, Chicagos policijos kapitonas, po 38 metų tarnybos išėjo į pensiją. Parkų distrikto direktorius Kumskis vadovavo jo pagerbimo bankietui. O policijos tarnautojų lietuvių sąjungos vardu Teodoras Zudyk paskaitė jam skirtą adresą.

* STASYS JURKŪNAS, Igno Šečiniaus gimnaitis, kuris Chicagoje turi moterų madų krautuvely, po 45 metų nesimatymo Argentinoje susitiko su pusbroliu Stasiu Berkeliu. Jie abu viešėjo pas savo artimus gimines ir aplankė Argentinos lietuvių organizacijas ir veikėjus.

* ČIURLIONIO ansamblis, kuriam vadovauja Alfonsas Mikulskis, gegužės 16 d. 3 val. popiet, Crestwood High auditorijoje Detroito, duos visai naują programą, kokia bus atliekama šio ansamblio kelionėje Pietų Amerikoje.

* "KAD JI BŪTŲ GYVA" - tokiu vardu Vilties bendrovė Clevelande išleido E.Čekienės knygą. Šios knygos pristatymas New Yorko lietuvių visuomenei įvyks gegužės 16 d., Knights of Columbus salėje.

* PASAULIO MOTINŲ Sąjūdis gegužės 19-23 d. Strasburge šaukia savo kongresą, kurio pagrindinė tema: Tėvai ir mokytojai veidu į žmogaus vystymosi reikalavimus - bendra atsakomybė ar nusišalinimas. Šiame kongrese dalyvaus ir O.Bačkienė iš Washingtono.

lošti. Aktyvus būdamas pensininkas turės šviesesnę galvą ir nenustos energijos. Daug įvairumo ir naujų smagių išgyvenimų pensininkas gali sulaukti, įsijungdamas į visuomeninius lietuvių darbus. O tokių darbų visur yra ir jie laukia tik pasiaukiančių bei sugebančių asmenų ryžto.

*****

Kiekvienas veikėjas gali didelį patarnavimą atlikti visuomenei, jeigu bus atidus pensininkams ir juos mokės pritraukti prie organizacinių darbų. Blogiausia, kad mūsų pensininkai pamirštami, jų būkle niekas nesiteikia susidomėti. Štai neseniai teko skaityti Pietų Amerikos lietuviškuose laikraščiuose, kad ten pasidarė graži tradicija bent kartą į metus sukviesti pensininkus, suruošti jiems bendrus pietus. Ten, sakoma, atvažiuoja pas pensininkus žymiausias veikėjai, pasako nuotaikas pakeliantias kalbas, su jais pabendruoja ir paskatina visuomenės darbams. Mūsų tūkstančiai pensininkų iki šio laiko nesulaukia niekieno dėmesio, jie palikti smilkti savitarpėje.

Tokiu būdu lieka neišnaudota daug jėgų, kurios lietuviškai dirvai būtų naudingos. O iš kitos pusės humaniškoji mūsų visų pareiga, palengvinti savo vyresnio amžiaus tėvynainių dieneles, kad jos būtų giedresnės ir vaisingesnės. Apie tai tikrai verta pagalvoti.

***** TĖVYNĖ 2

* AMERIKOS LIETUVIŲ TARYBOS rašte, išsiuntinėtame spaudai, sakoma, kad laisvojo pasaulio tautiečiai turi vengti bet kokių ryšių su okupanto įstaigomis ir jam tarnaujantais pareigūnais. Privatūs, šeimyniški santykiai su tautiečiais Lietuvoje sudaro esamose aplinkybėse vienintelį perskirtų lietuvių bendravimo būdą. Taip pat pasisakoma prieš kvietimą atstovų iš Lietuvos į čia vykstančius lietuvių susirinkimus ir suvažiavimus.

* "GINTARO" ansamblis iš Montrealio atvyksta į Bostoną ir gegužės 23 d. Lietuvių Piliečių Klube atliks koncertinę programą.

* FAUSTO KIRŠOS raštus išleisti rūpinasi Lietuvių Rašytojų Draugija. Stasys Santvaras tvarko mirusio poeto raštus ir tikisi artimiausiu laiku juos paruošti spaudai. Faustas Kirša paliko kuklias lėšas, kurių tikimasi, pakaks jo neišspausdintiems iki šio laiko raštams išleisti.

* KETVIRTOSIOS Lietuvių Dainų Šventės dalyviai raginami apsirengti tautiniais drabužiais, pagal tos šventės komiteto nurodymus. Bus stengiamasi pusę kelionės išlaidų visiems choristams išmokėti iš numatomų koncerto pajamų.

* REŽISIERIAUS Ryma - Rymavičiaus žmona pagimdė pirmąjį sūnų, kuriam pagal Argentinos papročius parinktas Cesar Enrique vardas.

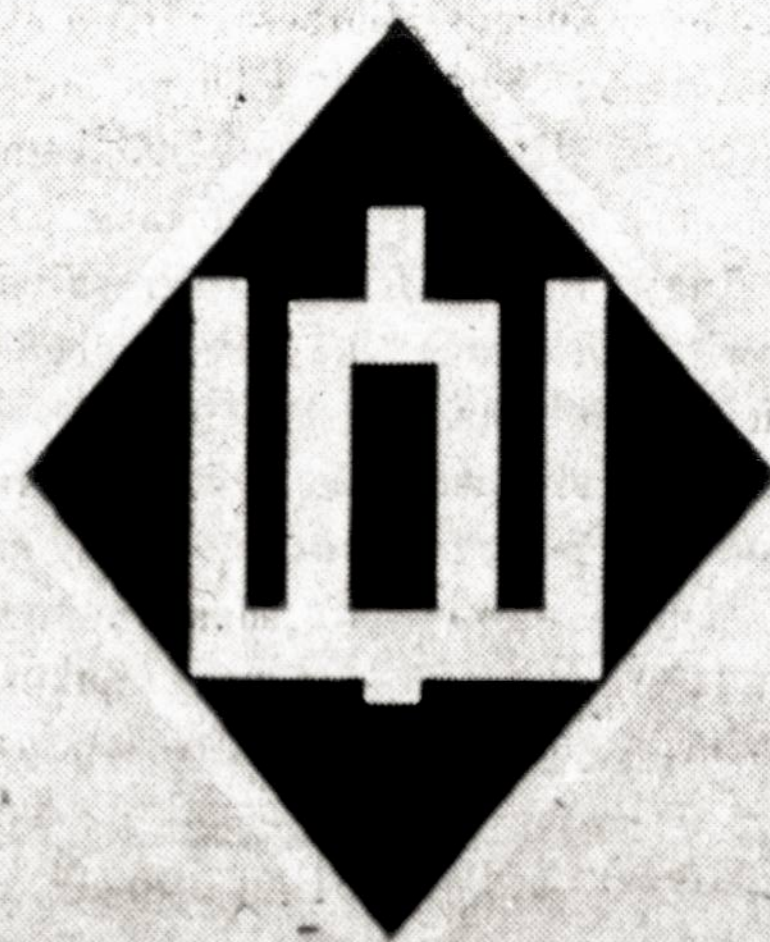
* ONOS IVAŠKIENĖS vadovaujamas tautinių šokių ansamblis ir šiemet dalyvaus Naujosios Anglijos tautinių šokių festivalyje gegužės 15 d. Ši šventė iš eilės bus 27-ji ir lietuviai visada jose dalyvavo.

* MIRĖ ONA TALALIENĖ-Urbanavičiūtė Chicagoje. Jos vyras Jonas Talalas žymus lietuvių visuomenės veikėjas gauna užuojautos laiškus iš daugelio organizacijų bei veikėjų.

NENUILSKIME

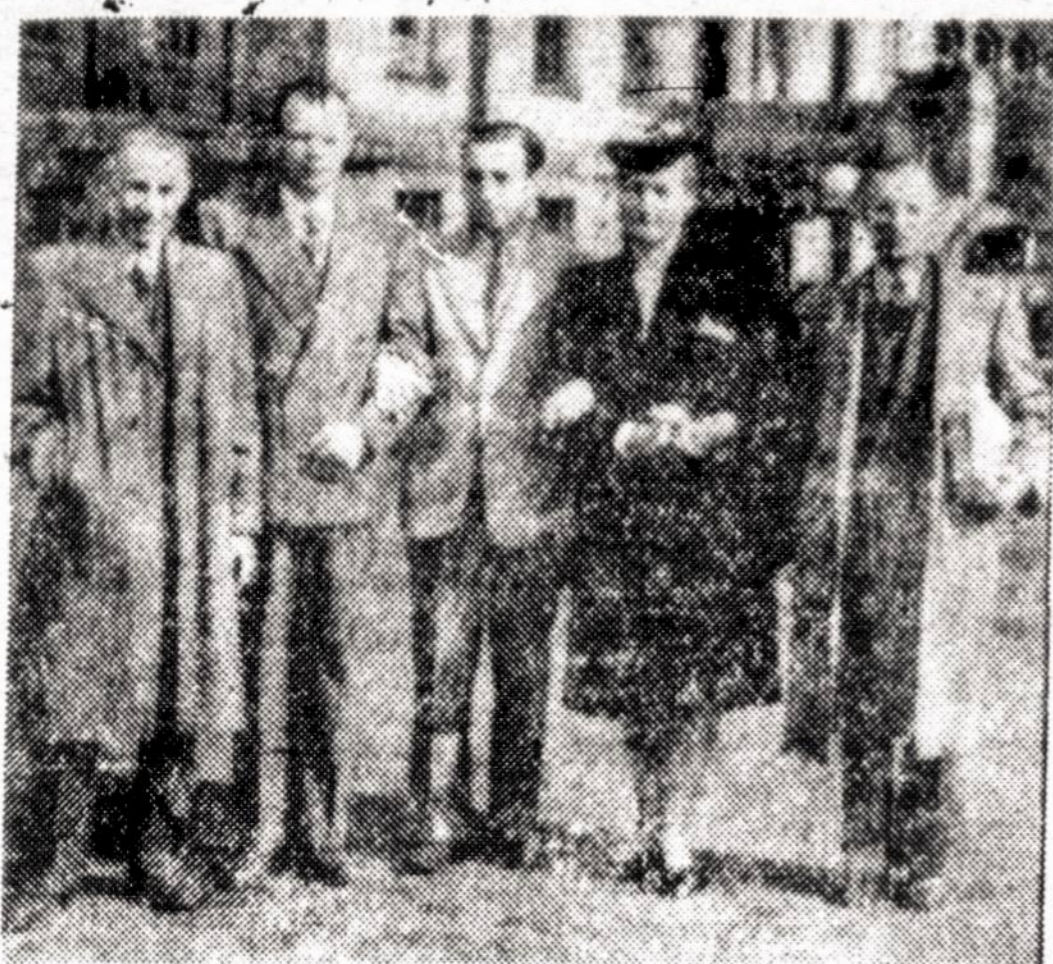
Visų laisvojo pasaulio lietuvių pareiga dirbti Lietuvos laisvės rytojui. Aukodami Tautos Fondui remsimės šio darbo vykdytoją VLIKĄ.

Aukos prašome siųsti: Lithuanian National Fund, 64-14 56th Rd., Maspeth, N.Y. 11378.

Kiekvieno SLA veikėjo pareiga pagelbėti organizatoriui

Greitai atsiliepkite į SLA Vajaus Komisijos kvietimą. Naujų narių įrašymo paskelbtos taisyklės veikia tos pačios ir organizatoriai gali naujus narius įrašyti. O jų įrašytieji nauji nariai bus įskaityti į SLA Vajų, kurį dabar paskelbė SLA Vajaus Komisija. — Gerbiamieji SLA Veikėjai, laukiame Jūsų palankumo. Siųskite naujų narių aplikacijas tokia pat tvarka, kaip buvo iki šio laiko!

Mirė Jonas Novogrodskis, žymus Kanados lietuvių visuomenės veikėjas ir artimas mūsų Susivienijimui darbuotojas, dalyvavęs šios organizacijos veikloje. Tai didelis nuostolis Kanados lietuviams, nes netekome plačiu pažinimu, liberalinių nuotaikų veikėjo, kuris buvo priešakinėje eilėje daugelio organizacijų. Vaizde matome J. Novogrodskį (dešinėje) greta jo O. Indreliene, Peseckas, A. Frenzelis ir V. Dagilis.

Cleveland, Ohio

PAVASARĖJANTI SLA 14 KUOPOS VEIKLA

Pavasarejančių nuotaikų ženkle praėjo SLA 14 kuopos susirinkimas, įvykęs šio mėnesio pradžioje, naujoje vietoje, Lithuanian Village name, 377 East 185th St., Euclid, Ohio.

Svarbiausias rūpestis buvo išrinkti naują kuopos valdybą. Iš valdybos pasitraukė net trys buvę veiklūs nariai: Marija Trainauskaitė, sekretorė, Edvardas Varekojis, izdo globėjas ir Margarita Jones, izdo globėjos pareigose išbuvusi apie 25 metus. Ji artimiausiu laiku išsikelia į Arizoną.

Dabar kuopos valdyba yra tokia: Vytautas A. Braziulis - pirmininkas, Stasys Lazdinis - vicepirmininkas, Jonas Daugėla - protokolų sekretorius, Povilas Šukys - finansų sekretorius, Aleksandras Johansonas - izdininkas ir izdo globėjai - Feliksas Baranauskas, Kazys S. Karpis ir Juzė Polterienė. Malonu pastebėti, kad į kuopos valdybos sudėtį noriai vėl įsijungė judrūs veikėjai - Feliksas Baranauskas, Kuopos Garbės Pirmininkas, šiose pareigose garbingai išbuvęs net 25 metus; Jonas Daugėla, prieš dešimt metų buvęs kuopos protokolų sekretoriaus pareigose ir Kazys S. Karpis, JAV vyresniosios kartos veikėjas, ilgametis spaudos bendradarbis ir grožinės literatūros kūrėjas.

Pirmininko siūlymu, buvo sutarta šiais metais suruošti porą stambesnių rengimų - vaaarinį pobūvį gamtoje ir rudens metu salėje. Vasaros pobūvis - gegužinė-piknikas liepos mėn., o rudens metu susirinkti spalio mėnesį Čiurlionio Meno Ansamblio name. Rudens rengimą suderinti su SLA 14 kuopos

gyvavimo reikšmingu įvykiu, kuopos 70 metų sukaktuvėmis. Kuopa pradėjo veikti 1901 metais.

Artimiausias SLA 14 kuopos narių susirinkimas įvyks gegužės pirmą pirmadienį, geg. 3 dieną vakare, naujoje ir saugioje vietoje, Lithuanian Village name, 377 East 185th Street, Euclid. Būsimasis kuopos susirinkimas, be įprastinių kasdinių ir svarbiųjų reikalų aptarimo, skiriamas ilgametės kuopos veikėjos, izdo globėjos Margarita Jone išleistuvėms su vaišėmis.

Susirinkimo pradžia 6:30 val. vakare. Visi gerb. nariai ir narės prašomi kuopos susirinkime ir Mrs. Margaritos Jone atsisveikinime, būtinai dalyvauti.

Vytautas A. Braziulis

Chicago, Ill.

POPIETĖ SU RAŠYTOJA

„Imkit mane ir skaitykit“, Mažvydo Katekizmo (1547 m.) įvadinio sakiniu, Lietuvių Tautinių Namų pirmininkas J. Jurkūnas pradėjo sekmadienio popietę, balandžio 18 d., su rašytoja Nijole Jankute-Užubaliene.

Programos vedėja Eglė Vilutienė gražiai pasekė rašytojos pirmuosius kūrybinius darbus, paminėdama knygas - Žebriuko nuotykių miške, Danutės stovyklauja, Kaip Algiukas vėjo ieškojo. Nijolė Užubalienė, josios žodžiais tariant, esanti novelės meilė, josios puoselėtoja, iš antrąs pusės, ji kaip novelistė Lietuvių Prozos antologijoje aptariama: „klasiškai išlyginto pasakojimo tekmeje autorė vaizduoja Amerikos lietuvių kasdieniško gyvenimo temas, jas nuspalvindama vienur švelniu humoru, kitur aštresne satyra, o labiausiai meile paprastam žmogui“.

Aktorė Eglė Vilutienė ir pati autorė meistriskai paskaitė keletą Užubalienės raštų ištraukų. Išskirtiną akcentą tenka skirti rašytojos pažiūrai į nūn vienintelį šiaurės geležinės uždangos vaikams periodinį laikraštėlį „Eglutė“. Rašytojos nuomoje, šis vaikų laikraštėlis turėtų būti daugiau visų lietuvių remiamas. Jis turėtų rasti ne tik kiekvienoje šeimoje, bet ir kiekvienoje liuanistinėje mokykloje, kaip pagalbiniai skaitiniai mūsų jaunesiems lietuviukams.

Rašytoja ir aktorė palydėtos ilgai trukusiais plovimais ir apdovanotos gėlėmis.

Wilkes Barre, Pa.

SLA 115 kuopos mėnesinis susirinkimas yra šaukiamas gegužės 16 d., paprastu laiku, V. Tamulaičio namuose, 282 Market St., Wilkes Barre, Pa.

TĖVYNĖ 3

Visi kuopos nariai malonėkite susirinkime dalyvauti, nes tai bus paskutinis prieš vasaros atostogas susirinkimas, bus gera proga duokles užsimokėti ir turėsime kitus reikalus atlikti.

Vėliau, vasaros mėnesiais, dėl duoklių ir kitais reikalais turėsite kreiptis į finansų sekretorių M. Povilaitį, 205 E. Market St., Wilkes Barre, Pa., telefonas 825-5324.

Susirinkimą šaukia SLA 115 kuopos Valdyba.

Binghamton, N.Y.

Binghamtono lietuvių kolonija yra žymiai sumažėjusi. Mūsų kuopa taipogi gerokai sumažėjusi.

Kuopos nariai, o ir kiti vietos lietuviai išmirė, o likusieji gerokai paseno. Naujų lietuvių čia neatvyksta.

SLA kuopa susirinkimus laiko reguliariai, kas mėnesį. Sausio susirinkime buvo prisimintas Simo Kudirkos įvykis. Buvo painformuota vietos anglų spauda apie šį įvykį. Julius Buchinskas buvo paprašytas painformuoti „Evening Press“. Buchinskas įpareigojimą atliko gerai, laikraštis įdėjo jo platų pasikalbėjimą ir po to porą savaitių vis tilpo įvairiausi rašiniai apie minėtą įvykį ir lietuvius.

Be to Buchinskas buvo pakviestas į to paties laikraščio televizijos stotį, kur jį reporteris turėjo platų pasikalbėjimą su Julium Buchinsku.

Kovo 2 d. SLA 50 kuopos susirinkime, be kuopos reikalų buvo kalbėtasi Lietuvos laisvinimo reikalais.

Susirinkimas nutarė paskirti laisvinimo reikalams \$ 10.00 iš kuopos izdo. Amerikos Lietuvių Tarybai, o susirinkime dalyvavę nariai sumetė \$ 15.00. Viso sudaryta \$ 25.00 ir pasiūsta ALT-ai. Aukojo: SLA 50 kuopa - \$ 10.00, P. B. Balchikonis - \$ 5.00, M. Urbas - \$ 3.00, po \$ 1.00 - A. Marchiuška, L. Skrebiene, J. Buchinskas, P. Maldeikienė, E. Mikielionienė, Justinas Barzda ir Emma Balchikonis.

Kuopos Valdyba 1971 metams: M. Urbas - pirmininkas, A. Maldeikienė - vicepirmininkė, P. B. Balchikonis - sekretorius, A. Marchiuška - finansų sekretorius, Julius Buchinskas - izdininkas.

P. B. Balchikonis

* VYTAS BIELIAJUS, „Vilties“ laikraščio redaktorius ir lietuvių šokių meno propagotojas, Amerikoje, Denverio meno muziejaus surengtoje tarptautinėje šokių šventėje pasirodė įspūdingai ir buvo pablkios labai palankiai sutiktas.

Paslaptingas pabėgėlio likimas

Ypatingą mislą sukėlė prieš tris su puse metų Anglijoje buvęs įvykis su 25 m. amžiaus rusų mokslininku, dr. Vladimiru Tkačenko. Britų žvalgybai - Scotland Yard patyrus, kad Tkačenko rusų, per prievartą, buvęs nugabentas automobiliu į Londono aerodromą, britams pavyko Tkačenko išgabenti iš lėktuvo, turėjusio skristi į Maskvą. Tačiau... 48 valandoms praslinkus, Tkačenko buvo grąžintas rusams, beveik be sąmonės, apsvaigęs...

Dar paaiškėjo, kad britų gydytojai, Tkačenką išlaisvinus iš rusų rankų, ištyrinėję jauną mokslininką, radę, kad Tkačenko buvęs apsvaigintas, rusams panaudojus injekcijas.

Britų nuomone, tik rusai tegalėję, panaudoję priešnuodžius, išgelbėti mokslininko gyvybę. Todėl britai, prisibijoję, kad Tkačenko nemirtų Anglijoje, jį grąžinę rusams. Šie, kalinį atgaivinę, reikia manyti, jį pasiuntė ar į priverčiamo darbo stovyklą ar... į nervų kliniką. (E.)

TRYS PABĖGĖLIAI

Toronto dienraštis "The Toronto Telegram" š.m. balandžio 12 d. laidoje įdėjo svarbų Peter Worthington straipsnį apie "tris pabėgėlius, kurie buvo sugrąžinti rusams". Tie pabėgėliai, tai Simas Kudirka, kurio grąžinimas sovietams buvo sukėlęs pasipiktinimo audrą, rusas Boris P.Košelev, taip pat pernai lapkričio mėn. siekęs laisvės Japonijoje ir trečiasis - sovietų fizikas, Vladimir Tkačenko, prieš kelis metus britų grąžintas rusams. (E.)

IR KOMJAUNUOLIS BĖGA....

Komjaunuolis Demčenko pasirinko laisvę - apie tai Amsterdamo, Olandijoje balandžio 14 d. skelbė dienraščiai. Eugenijus, Dimitrijaus sūnus, Demčenko, 24 m. amžiaus jaunuolis, specialistas propagandos srity, atsidūręs Olandijoje, nutarė pasilikti Vakaruose.

Olandų dienraštis "Telegraf" skelbia, kad Demčenko lydėjo į užsienį išvykusią sovietų studentų grupę.

Demčenko nusprendė: jau atėjo laikas pasitraukti. Š.m. kovo 22 d. jis, niekam nepastebėjus, pasitraukė iš viešbučio ir kreipėsi į olandų policiją ir paprašė jam suteikti politinį prieglobstį. Nors sovietų ambasados Hagijoje pareigūnai darė žygių su Demčenko pasimatyti, jis griežtai atsisakė kalbėtis su rusais. Paklaustas, kodėl jis pasitraukė iš Sovietų Sąjungos, Demčenko atsakė: "Kommunizmas jau išsisėmęs, jis trukdo krašto plėtrai. Būtinai perversmas krašte". (E.)

VAK. VOKIETIJOJE paskelbta: per 10 pastarųjų metų žuvo 86 gyventojai, siekę pasitraukti iš rytų į laisvąją Vakarų Vokietiją. Vokiečių pasienio policijos duomenimis, Rytų Vokietijos įstaigos išilgai sienos su Vakarų Vokietija yra įrengusios 2 milijonus minučių, 424 stebėjimo bokštus, gi spygliuotų vielų ilgis siekia net 52,500 mylių. (E.)

* KAZYS BATŪRA organizuoja Kanados ir Amerikos lietuvių skautų ekskursiją po Europą. Bus keliaujama lėktuvais, laivais, traukiniais ir autobusais.

TĖVYNĖ 4

JŪRATĖ BALTRAMIEJŪNAITĖ, parašė, Vilniaus laikraščių pranešimu, operą "Meškino liga". Tai jaunutė kompozitorė, nes ji tebėra Juozo Naujaliaus vidurinės meno mokyklos Kaune vienuoliktos klasės mokinė. Jos operą praeitą žiemą suvaidino tos pačios mokyklos mokiniai. Spektaklis buvęs labai linksmas, nes scenoje buvo dainuojama, šokama ir grojama. Šios operos turinys jaunajai publikai irgi patiko, mat buvo rodomas Meškinas, kuris sumanė pasmaguriant medum iš avilio, bet bitės jį smarkiai užpuolė. Pažymėtina, kad Jūratė pati parašiusi operai libretą ir sukomponavusi arijas ir visą muziką. Ir dar daugiau tenka nusistebėti, kad čia minima opera yra jau nebe pirmas Jūratės muzikinis kūrinys. Ji turinti parašius daineles, polkas ir valsus. Ji sukūrusi pjeses pianinui, fleitai, klarnetui. Ji taip pat pasižymėjusi pianistė ir 1967 ir 1969 metais jaunų talentų konkursuose laimėjusi prizus. Jos tėveliai, kauniečiai mokytojai, kurie patys labai mėgsta muziką.

Sovietai prieš tautinį savarankumą

Maskvoje š.m. balandžio 10 d. pasibaigusiame Sovietų Sąjungos kom. partijos 24-me suvažiavime paskirų respublikų vadai - partijos pirmieji sekretoriai atkreipė didesnę dėmesį, negu 1966 m. suvažiavime, vadinamą "nacionalinių, nacionalistinių apraiškų" klausimui. Apie tautines apraiškas nutylėjo tik Ukrainos partijos vadas P.Šešest, tuo tarpu, kai tos nuotaikos Ukrainoje stiprios ir vis auga.

Kiti kalbėtojai palietė tas nuotaikas ir čia įdomesni Baltijos respublikų partinių vadų pasisakymai. Okupuotos Lietuvos partijos, neseniai perrinktas, pirmasis sekretorius A.Sniečkus savo kalboje teigė: reikia vesti kovą "prieš nacionalizmo ir šovinizmo apraiškas". Jis pagarbino sovietų kultūrą, kvietė keistis, su rusais, kultūriniais mainais, nes, esą, tik tokiu atveju galėsianti "žydėti" krašto kultūra...

Dar įdomesnė buvo Latvijos pirmojo sekretoriaus August Voss kalba. Jis netiesioginiai, kreipėsi į pačius latvius, kurie pastaruoju metu atvirai šiauriasi prieš rusų bei kitų slavų atgavimą, krašto rusinimo didėjančias pastangas. Dar neseniai, prieš kongresą Maskvoje, Voss buvo puolęs latvius - "nacionalistus", pareigūnus, kurie buvo pasisakę prieš didelių pramonės įmonių statybą Latvijoje ir, ryšium su tuo, prieš rusiškojo gaivalo siuntimą Latvijon. Voss argumentas dabar buvo toks: paskiros respublikos interesai privalo teikti pirmenybę visos, daugiautės valstybės, reikalavimams...

Azijos respublikų vadai savo kalbose vengė smerkti tautines apraiškas savo kraštuose. Jie daugiau kėlė "vyresniojo brolio", tariamo tautybių draugo - nuopelnus... Jie džiaugėsi "šventa sąjunga" su Maskva...

Aplamai, paskirų kraštų vadai mažiau kalbėjo apie jų respublikose tariamai žydinčią kultūrą. Jie daugiau pabrėžė visų tautybių artėjimo, suliejimo reikalą. Tai ryškus noras suliedinti tautas į vieną katilą, kaip savo laiku Amerikoje buvo kalbama - į "melting pot". Tokiam katilui tegalėtų būti, toks yra Maskvos noras, tik sovietinės kultūros gyventojai, kurių tarpe aišku, vyratų didžiarusiai.

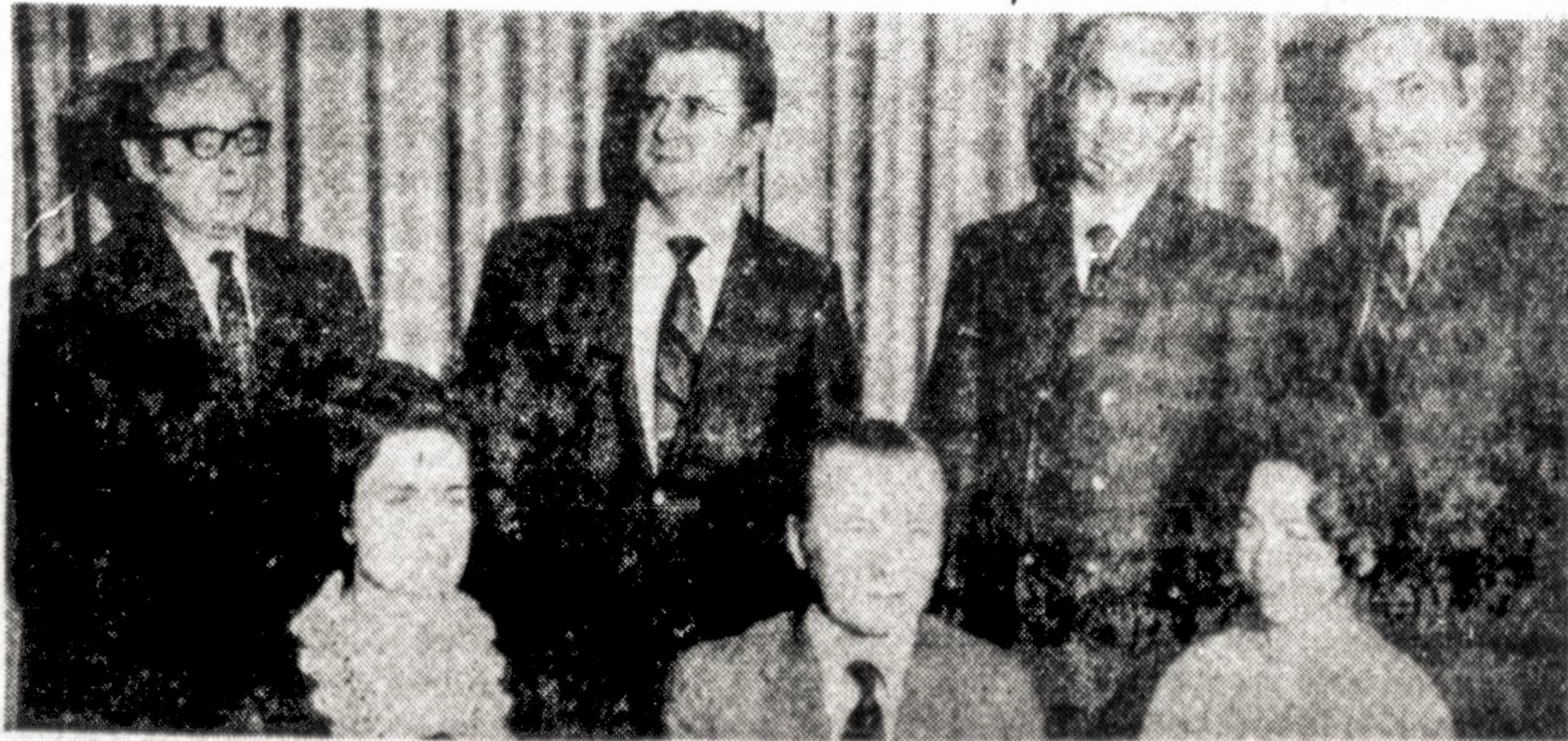
Tai savo ilgoje kalboje pažymėjo ir generorius L.Brežnevas, nurodęs į "palaipsniui artėjančias" visas sovietų tautybes.

KONGRESMANAS C.KING

* KONGRESMANAS C.KING viešai pareiškė, kad policija turi teisės klausytis telefoninių pasikalbėjimų, nes tai būtina "šalies saugumui palaikyti".

* SOVIETAI pasiūlė pasitarimuose su vakarų valstybių atstovais, kad tarp Berlyno ir Vakarų Vokietijos susisiekimas būtų palaikomas užplombuotais traukiniais ir tokiais pat sunkvežimiais. Washingtonas pareiškė, kad toks sovietų pasiūlymas esąs nepriimtinas.

* AMALRIKAS - rusų rašytojas, autorius knygos - "Ar išsilaukys sovietų režimas iki 1984 metų", nubaustas koncentracijos stovyklon, susirgo meningitu. Jo žmona, pranešdama apie tai, kreipėsi į Aukščiausią Sovietą, prašydama jį paleisti. Tuo tarpu jo likimas nežinomas.

Čičagos Lietuvių Operos valdyba: (iš kairės) S.Džiugienė, pirm. G.Kazėnas, G.Bičiūnaitė, antroje eilėje - V.Ražžias, J.Vidžiūnas, V.Momkus ir V.Marčiukaitis.

Kaip J. Basanavičius gyveno BulgarijPolitinis Ping-Pongas

(IŠ PRAEITO-NUMERIO)

Lomo mieste, BulgarijPolitinis Ping-Pongas, dr. Jonas Basanavičius šiame mažame namelyje gyveno 1879-1882 metais. Dėkingi bulgarai jo vardu yra pavadinę vieną gatvę.

Apsigyveno Vienoje, norėdamas pagilinti savo medicininės žinias, padirbėti bibliotekose bei muziejuose. Po kurio laiko išvyko į Varšuvą, iš ten į Kauną ir į gimtuosius Ožkabalius. Norėjo išgelbėti nuo armijos jaunesnįjį brolių, bet nespėjo, tik nusilenkė tėvo kapui ir išvažiavo į Prahą. Studijavo vidaus ligas pas profesorių Eiseltą ir ginekologiją pas profesorių Breiskį. Prahą Basanavičius pavadino "lietuvių atgimimo lopšiu". Iš čia sušvito "Aušra". Pirmasis tiražas buvo išspausdintas Ragainėje, Albano ir Kibelkos spaustuvėje. Tačiau Prahoje Basanavičius surinko medžiagą ir paruošė maketą. Pasirodžius laikraščiu, sujudo policija. Basanavičius prarado galimybę sugrįžti į tėviškę. O studijų laikas baigėsi, lėšos irgi išseko...

Prahoje Basanavičius vedė Gabrielę-Eleonorą Mochl, čekų kilmės vokiečių iš Bohemijos, mokytoją, aukštos kultūros merginą. Jiedu nutarė vykti į Bulgariją. Basanavičius parašė savo draugui daktarui Dimitriui Molovui, kuris tuo metu buvo švietimo ministras ir gavo paskyrimą į Eleną. 1884 m. balandžio pabaigoje Basanavičius po dvejų metų pertraukos vėl Bulgarijoje. Ši karta darbo sąlygos dar sunkesnės. Elena - nedidelis kalnų miestelis su 6500 gyventojų. Aplinkiniai kaimai skurdūs ir atkampūs. Nepasitikėjimas ligonine. Vėl pastangos patraukti žmones. Raitas apkeliauja visą rajoną, tuo pačiu domėdamasis trakų kultūros liekanomis. Kalnų gamta ir oras teigiamai paveikė jo sveikatą, tačiau žmona pasijuto blogai - dešinėsios plaučių pusės kataras. Paveldėjimas iš motinos, kuri mirė džiova.

Jaunos šeimos gyvenimas pasidarė nelinksmas, bet abu įtemptai dirbo. Gabrielė mokėsi lietuvių kalbos ir vertė lietuvių dainas į vokiečių kalbą. Basanavičius rašė straipsnius apie folklorą, parengė Ožkabalių dainų rinkinį, kuris buvo išspausdintas 1884 m. Tilžėje.

1885 m., rūpindamasis žmonos sveikata, jis pasiprašė atgal į Lomą. Seni pažįstami pasitiko jį su džiaugsmu. Po Bulgarijos kunigaikštystės (centras Sofija) ir Rytų Rumelijos (centras Plovdivas) susijungimo, kai visa bulgarų ramija buvo Turkijos pasienyje, Serbija užpuolė jauną Bulgarijos valstybę. Karas vyko netoli Lomo, ir į ligoninę

apaplūdo sužeisti kareiviai: kasdien po du šimtus ir daugiau. Prasidėjo šiltinės epidemija. 1886 m. vasario 18 d. Basanavičius susirgo plaučių uždegimu. Užsikrėtė ir šiltine. Dvidešimt dienų negalėjo kalbėti. Pusantro mėnesio žmona jį slaugė neatsitraukdama, bet rūpestis galutinai pakirto jos jėgas. 1889 m. vasario 16 d. ji mirė.

Kai kalbame apie Bulgarijos pergalę tame kare, negalime neprisiminti ir paties Jono Basanavičiaus pasiaukojimo, ir jo artimiausio žmogaus mirties.

* * *

Basanavičiaus populiarumas labai išaugo - jo kabineta traukia ligoniai iš įvairiausių šalies vietų. Vyriausybė jam patiki rimtas oficialias užduotis. Tuo pat metu jis aktyviai užimtas moksline veikla. Rašo monografiją apie Lomo apygardos sanitarinę būklę per pastarąjį dešimtmetį. Monografija išėjo 1891 m. ir vadinasi "Medžiaga apie Bulgarijos sanitarinę etnografiją. Lomo apygarda". Redaktorius - žymus bulgarų mokslininkas, profesorius daktaras Ivanas Šišmanovas - Basanavičiui rašė, kad šis darbas išsiskiria iš visos tuometinės bulgarų mokslinės literatūros. I.Šišmanovas nesitikėjęs iš Lomo tokio gražaus, išbaigto, susisteminto indėlio į bulgarų mokslinę etnografiją. Iš tikrųjų šis darbas liečia ne tik mediciną. Čia atsiveria visos apygardos (tais laikais maždaug 120 tūkst. gyventojų) gyvenimo įvairūs aspektai: archeologija, istorija, ekonomika, tautosaka, liaudies medicina, švietimas, medicininis aptarnavimas, antropologijos problemos ir t.t. 184 dideli puslapiai išmarginti įdomiaisiais duomenimis, lyginamomis lentelėmis, išvadomis ir pasiūmais. Šis darbas, daugelį metų naudotas Bulgarijos mokslininkų, nenustoja savo reikšmės ir šiandien.

1891 m. rugsėjo 16 d. Basanavičius gavo Bulgarijos pilietybę, o po metų - paskyrimą dirbti Varnos mieste.

Rugsėjo 20 d. išvyko iš Lomo. Prefektas jam pareiškė padėką už ilgus pasiaukojamo darbo metus. Tai buvo malonu Basanavičiui, bet ypač jaudinanti žinia atėjo vėliau. Į Varną jam parašė vienas gydytojas iš vidaus reikalų ir sveikatos apsaugos ministerijos. Pranešė, kad atėjo daugelio žmonių

PING-PONGAS tarp Washingtono ir Pekino keistu būdu vykdomas. Iš vienos pusės, Kinijos premjeras Chou En Lai pareiškė, kad stalo teniso žaidėjai pradėjo naują lapų santykiuose tarp Amerikos ir Kinijos, o iš kitos pusės, Kinijoje viešėdami stalo tenisininkai, tuo pat metu, kai juos labai palankiai sutiko, matė tokius plakatus: "Kiniečiai turi būti vieningi kovoje su Amerikos imperializmu ir jo pasiutusiais šunimis". Savotiškai skambėjo ir Chou En Lai pasakymas, kad jis tikisi išplėsti draugystę tarp Kinijos ir Amerikos liaudies, bet jis kiekvienu metu pabrėžė, kad Washingtono politikus jis laiko Kinijos priešais. Kinijos spaudoje tuo pačiu metu buvo spausdinami straipsniai, kur aiškiai sakoma, kad artinasi toks laikas, kai komunistiniai kraštai susijungs ir suduos galutiną smūgį Washingtonui. Greta to, Kinijos spaudoje kaip tik dabar rašoma, kad reikia remti Amerikos negrų - "juodųjų mūsų brolių" kovą su reakcine Baltųjų Rūmų klika. Kinijos drakono šypsenos ir pažadai į Ameriką atsiųsti savo stalo teniso žaidėjus, tuo būdu pasirodo savotiškoje šviesoje. Viceprezidentas Agnew pasipiktino kai kurių laikraščių bandymu "ping-pongo politikai" teikti per daug reikšmės ir nurodė, jog nieko teigiamo šiuose bandymuose jis nemato, o įtaria, kad tai visa naudinga tik Kinijai. Jis numato pavojų, jog Amerika neteks pasitikėjimo Formozoje ir kituose Azijos kraštuose.

* VATICANO kardinolai ir dignitoriai savo brangiuosius automobilius pakeičia pigesniais. Toks esąs popiežiaus Pauliaus Šeštojo parėdymas. Jis esąs pasipiktinęs Vatikano didžiūnų prabangišku gyvenimu.

* NEW YORKE vėl įvyko pasikėsinimas prieš sovietus. Šį kartą nukentėjo "Amtorgo" įstaiga. Buvo padėta prie šios įstaigos rūmų didelio pajėgumo bomba, kuri sprogdama padarė žymius nuostolius, nors žmonių aukų nebuvo. Pranešime apie padėtas bombas buvo pareikštas reikalavimas, kad būtų išlaisvinti visi sovietų nubaustieji žydai-kačiniai. Sovietų atstovybė Washingtone įteikė protestą, oficialūs asmenys pareiškė dėl šio įvykio apgailėstą.

* MAŽEIKIUOSE naftos įmonės projekto darbai skubiai vykdomi. Pagrindinį projektą gamina Leningrado inžinieriai, kitus planus atlieka Charkovo, Rygos ir "Pram-projekto" inžinieriai.

pasirašyta peticija, prašanti sugrąžinti Basanavičių į Lomą. Gydytojas rašė: "Tegul tai būna Tau dovana už uolų Tavo tarnavimą apygardai, kuri Tavęs labai pasigenda".

* * *

Keliaudamas per Plovdivą, Basanavičius išbuvo jame keletą dienų. Ten vyko pirmoji Bulgarijos paroda, kuri vėliau tapo tradicine Tarptautine paroda-muge. Plovdivas yra Trakijos centras. Todėl Basanavičius praleido daug laiko vietos archeologiniame muziejuje. (Bus daugiau) TĖVYNĖ-5

SVEIKATOS SKYRIUS

ŠI SKYRIŲ VEDA SVEIKATOS KOMISIJA:

Dr. Petras Zalatoris

Dr. A. Gussen

Asbesta reikia nudažyti

Asbesto plokštes, ritinius ir miltus vis dažniau vartoja įvairiems statybos reikalams. Kai mokslininkai patyrė, kad asbestas nepraleidžia šilumos, tai jį pradėjo plačiai naudoti šilumai izoliuoti. Dabar karšto vandens arba karštų garų vamzdžius aptepa asbesto koše arba aprašioja asbesto kaspiniu, kad vamzdžiais einanti šiluma neišgaruotų. Šitokiu būdu namų savininkai sutaupo daug kuro ir įvairios įstaigos sutaupo ne tik kuro, bet ir nebūna įkaitintos vėsios patalpos.

Pradžioje apie asbestą mažai buvo patirta ir nekreipta į jį jokio dėmesio, bet paskutiniu metu gydytojai nustatė, kad asbesto dulkės, patekusios į plaučius, padidina kosėjimą ir sukelia kitokius nemalonius reiškinius. Kelios asbesto dulkelės nieko nereiškia, bet kai plaučiuose jų susirenka didesnis kiekis, tai plaučiai nepajėgia tinkamai atlikti savo pareigų. Į šį klausimą pradėta kreipti daugiau dėmesio, kai pastebėta, kad prie asbesto plokščių dirbantieji darbininkai pradėjo gauti plaučių vėžį. Pradžioje jie pradeda jausti nuovargį, vėliau pradeda dažniau spiaudyti, o dar vėliau jau negali dirbti.

Nustatyta, kad plaučių vėžį greičiau gauna tie asbesto darbininkai, kurie dar rūko. Teisybę pasakius, statistika rodo, kad vėžį asbesto dulkes sukelia tikrai rūkantiems darbininkams. Prie asbesto dirbantieji nerūkantieji pradeda jausti nusilpimą, bet vėžys pas juos neišsivysto. Asbesto dulkės sukelia

plaučių vėžį ir pas nerūkancius, bet tik retais atsitikimais.

Asbesto dulkės kvėpavimo metu įtrauktos į plaučius, prilimpa prie plaučių sienelių. Jau kai kartą jos prilimpa, tai ir pasilieka. Asbesto dulkės pradeda ęsti plaučių sienelės ir jas sugadina. Kai daugiau jų prisirenka, tai rentgeno spinduliai jas parodo. Jos dažniausiai renkasi plaučių apačioje. Kai prisirenka didesnis jų kiekis, tai darbininkas pradeda jų įtaką pajusti. Pirmiausia jam pradeda stigti oro. Traukia orą į plaučius, bet pakankamo jo kiekio nepritraukia. Kartu su oru jam reikalingas deguonis. Sugadintos plaučių sienelės to deguonies pakankamai nepritraukia.

Antras ženklas yra pleurezija. Kai prisirenka daug asbesto dulkių plaučiuose, tai jie nepajėgia tinkamai veikti, jie patys susilpnėja, suserga. Pleurezijos pasikartojimas vėliau atneša ir vėžį. Prie asbesto darbų dirbantieji dabar jau turi naudoti dujokauses, kad neįtrauktų asbesto dulkių.

Žmonėms asbesto paprastai nereikia bijoti. Jis vartojamas, ir statyboms naudingas. Kad dulkės nepatektų į plaučius, tai asbesto plokštes reikia nudažyti. Stiprus dažų sluoksnis ne tik apsaugos asbesto plokštes, bet nepraleis ir jo dulkių. Galima nudažyti ir asbestuotus vamzdžius. Juos galima aprašioti paprastais stipraus popierio kaspinais, kurie sulaiko asbesto dulkes.

Dr. Petras Z. Zalatoris

LATVIJOJE SURASTOS LIETUVIŠKOS MONETOS

Latvijoje nutiesta elektros linijos trasa Bulduri - Lielupė. Netoli šios vietos Rygos pajūryje statomas latvių mokslininkų namų kompleksas ir jį reikėjo aprūpinti elektros energija ir telefono ryšiais.

Leningrado elektrikų brigados montuotojas, kasdamas grunte duobę, pastebėjo išmestas į viršų su žemėmis sidabro monetas. Surinkęs jas, ėmė kasti dar giliau ir surado molinį indą. Jame buvo daug monetų.

Kai atvyko mokslininkai, paaiškėjo, jog šiame laiko apgadintame molio puode yra apie tris tūkstančius monetų. Tai senieji Lietuvos pinigai: 1490 m., 1500 m., 1600 m., 1603 metų.

Kai kuriose monetose yra Didžiojo Lietuvos kunigaikščio Aleksandro ir Žečpospolitos karaliaus Zigmanto III atvaizdai. Radinys yra saugomas Jurmalos kraštotyros muziejuje.

GALUPO institutas įvairių tikybių dvasininkų tarpe - katalikų kunigų, protestonų pastorių ir žydų rabinų tarpe išleido anketą, kurioje buvo duotas klausimas: - Ar jūs rimtai pagalvojot kada nors apie dvasininkų luomą?

Atsakymai buvo įdomūs. Net 33 nuosimčiai protestonų pastorių prisipažino, jog svarsto šį klausimą ir linkę apleisti dvasininkų luomą. Katalikų kunigai tik 23 iš šimto pasinešę mesti kunigystę, o daugiausia žydų rabinų yra nusistatę apleisti sinagogas. Tokių atsirado net 43 nuosimčiai.

Patyrinėjus tolimesnius šios anketos klausimus, išryškėja, jog protestonų pastoriai skundžiasi jog trūksta tarpinių kontaktų su parapijonimis, kad jų tarpe nyksta susidomėjimas religiniais klausimais. O savrbiausia, kad medžiaginės jų gyvenimo sąlygos esančios gana skurdžios.

Katalikų kunigai irgi nurodė, kad silpnėja ryšiai su parapijonimis, o daugelį neigiamai nuteikia toji aplinkybė, kad jie negali sukurti šeimų. Parapijonų atšalimas religijai pastebimas ne tik katalikų bei protestonų tarpe, bet ir žydai esą paveikiami panašių nuotaikų.

* NEW YORKO finansiniai sunkumai tiek išaugo, kad tuojau teko atleisti iš darbo 8250 darbininkų, o kiek jų neteks darbo artimiausiu laiku - dar nežinoma. Šio didmiesčio deficitas vis auga. Oficialūs asmenys pranašauja, kad požeminiams traukiniais ir busais važiavimas, kainuos gal ateinančių metų pradžioje, jau 50 centų.

Prieš Vietnamo kara

* PRIEŠ VIETNAMO KARĄ Washingtono balandžio 24 ir 25 dieną įvyko didžiulės demonstracijos. Į Washingtoną traukiniais, busais, lėktuvais ir automobiliais suvažiavo demonstruoti prieš karą Vietname apie 200.000 asmenų. Jie maršavo sostinės gatvėmis, nešė ne tik antimilitaristinius plakatus, bet ir Viet Congo (komunistų) vėliavas. Demonstracijos policija netrukė, bet suimdavo tuos, kas bandė peržengti policijos liniją. Už tai buvo baudžiama \$ 25.- pabauda. Pasipriešinusiu policijai buvo 113 asmenų. Jie buvo suimti. Tos organizacijos, kurios rengė maršą į Washingtoną, organizuoja gegužės pradžioje panašią demonstraciją. New Jersey greitkelyje apie šešias valandas negalejo pajudėti į namus. Tai įvyko todėl, kad atsirado automobilių judėjimo trukdytojų, kurie specialiai stengėsi sukelti netvarką. Policija suėmė 128 vairuotojus, trukdžiusius judėjimą kelyje.

Demonstrantas Washingtono susisupęs į Amerikos žvaigždėtą vėliava, tuo būdu stengiasi paskatinti didesnių skaičių asmenų dalyvauti šioje demonstracijoje.

TĖVYNĖ 6

THE ROLE OF STATE FRATERNAL CONGRESSES

Thomas Balaban, secretary-treasurer of the Pennsylvania Fraternal Congress, pointed out a number of these advantages of state fraternal congress sessions in a presentation at the 1970 NFCA conference in Atlanta:

* Since state congresses are usually held in centers of fraternal activity, many representatives of small and medium-sized societies which are unable to make trips to national meetings can attend state sessions.

* State fraternal congress programs can relate more closely to the operations within their states.

* Societies have a greater opportunity to physically view the activities of each other, be they administrative, fraternal, marketing, cultural, etc.

* The meetings are less costly because of shorter travel distances and lower hotel and per diem costs of the meetings.

Ieva Paulekiūtė

Lietuvio angliakasio duktė vedusi Winthrop Rockefellerį prieš porą dešimčių metų buvo sujaudinusi Amerikos lietuvius ir buvo sukėlusios visoje šios šalies spaudoje didžiulę sensaciją. Kaip žinia, šios vedybos greitai iširo. Ieva teko smarkiai kovoti dėl tų milijonų, kuriuos pagaliau ji gavo sau ir savo sūnui Winthrop Jr. Viena laikraštiniukė net parašė, kad ji dėl tų pinigų kovojo kaip tigres. Bet laikas slinko, lietuvio angliakasio dukters ir bilijonieriaus sūnus išaugo, subrendo ir štai neseniai vedė anglų kilmės mergaitę Deborah.

Labai įdomu, kad pati Ieva, kuri anglų spaudoje žinoma vardu - Bobo, pasinėšė į biznį. Pasirodo, jog ji jau daug metų studijavo antikvaro biznį. Ji dalyvaudavus įvairiose varžytinėse, pirkdavus retus senovinius daiktus. Šį reikalą ji studijavo rimtai ir vykdoma į kokį viešą senų daiktų pardavimą, eidavus į biblioteką, gilindavus į tos rūšies duomenis, kurie pagelbėdavo jai pigiai pirkti ir brangiai parduoti. Nurodoma, kad pavyzdžiui, tik neseniai ji pirkė Paryžiuje vazą už dvidešimt dolerių, o ši vazą kaž kada priklausiusi karališkai dinastijai, tad jos vertė esanti didžiulė. Ji sumanė apsigyventi Houston, Texas ir išplėsti minimą pelningą biznį.

Winthrop Jr. Rockefeller (centrė) su jauna žmona Debora (kairėje) ir jo motina Ieva-Bobo Paulekiūtė-Rockefeller (dešinėje) po vestuvių.

What we are emphasizing is that the 35 state fraternal congresses are a considerable asset to fraternalism operating in the 41 states they represent. They supplement the good work of the National Fraternal Congress and achieve projects which local groups can do best.

We feel that societies in states having state fraternal congresses have much to gain by supporting them more vigorously than at present. Perhaps state fraternal programs could become even more beneficial through expansion of state fraternal public relations programs and fraternal activities programs.

We think that fraternalism would be strengthened if state fraternal congresses were formed in states not now favored with an active state fraternal congress.

Fraternalism might well have fewer problems in gaining a hearing both from legislatures and from the general public if it maintains an active state fraternal congress system.

- Fraternal Monitor -

BALTIC STATES AND U.S. POLICY

The continued non-recognition by the United States of the forcible incorporation of Estonia, Latvia and Lithuania into the USSR has again been brought into sharp focus by the US Secretary of State, William P. Rogers.

In commemoration of the 53rd anniversary of Lithuania's independence observed February 16, Secretary Rogers sent a letter to Joseph Kajeckas, Lithuania's Charge d'Affaires, in which he stated:

"The American people understand and sympathize with the desire of the Lithuanian people to be masters of their own destiny. The United States Government, by its continued non-recognition of the forcible incorporation of Lithuania, affirms its support for Lithuania's right of self-determination".

In a letter to Anatol Dinbergs, Latvia's Charge d'Affaires in Washington, on the occasion of the 52nd anniversary of the independence of Latvia, Mr. Rogers said in part:

"Although Latvia lost its independence again through foreign aggression in 1940, the Latvian people have made clear that they have not surrendered their feeling of nationhood or their just aspirations to direct their own lives and futures. Free peoples can only respect and commend this national consciousness and feeling of cultural uniqueness.

I should like to assure you that the United States shares this respect and sympathy and will continue to support the right of the Latvian people to a free and independent national existence".

AN ESTIMATED \$ 188.5 billion of life insurance was purchased by Americans last year, according to statistics just released by the Institute of Life Insurance. It was the highest figure in history; \$ 29.9 billion bringing to \$ 735 billion the amount of ordinary life in force at the end of 1970.

Tėvynė 7

The largest dollar increase was group life insurance which rose \$ 67 billion to reach the \$ 550 billion mark. Total life insurance in force in the United States at the end of 1970 stood at \$ 1.4 trillion.

THE "PERIL OF NATIONALISM"

Concern about the spread of "nationalism" in Soviet-occupied Lithuania was expressed in a Party conference in Vilnius on January 24th. The conference was called in connection with the upcoming Communist Party Congress, to be held in Moscow at the end of March.

The First Secretary of the Lithuanian Communist Party, Antanas Sniečkus, asserted that "we cannot tolerate the fact that apolitical bourgeois-minded individuals are trying: consciously or unconsciously, to disseminate nationalist or chauvinist views". Main attention, Sniečkus said, must therefore be paid to the "international education" of the people.

LITHUANIAN JEWS JOIN IN APPEAL FOR EMIGRATION

Lithuanian Jews from Kaunas and Vilnius were prominently represented among 200 signatories of an appeal for free emigration directed to the Soviet government.

MARGARET WILLIAMS-AUŠRIŪTĖ, sent this letter to the Lithuanian Alliance staff: - Greetings from sunny Arizona! This is a lovely place to relax. Many interesting places to see. The climate is delightful. Looking forward to a couple more tours. Regards to all. Margaret

IŠMOKAMOS APDRAUDOS

Balandžio 24, 1971

JOHN C. BALTUS, 242 kp., Brooklyn, N.Y., gimęs Lietuvoje. Prie SLA prisirašė liepos 1, 1932 m., mirė sausio 12, 1971 m. Apdrauda išmokėta velionio seseriai, Agnes Janus.

MARĖ WAITKIENĖ, 297 kp., Greenfield, Mass., gimusi Lietuvoje. Prie SLA prisirašė kovo 1, 1929 m., mirė vasario 28, 1971 m. Apdrauda išmokėta velionės vaikams, Izidore J. Waitkus, John E. Waitkus ir Francis A. Waitkus.

PETER RANKELLA, 352 kp., Detroit, Mich., gimęs Lietuvoje. Prie SLA prisirašė gegužės 7, 1939 m., mirė kovo 10, 1971 m. Apdrauda išmokėta velionio dukterims, Bertha Janus ir Veronica Tushis.

JUOZAS GUZAUSKAS, 341 kp., Rhinelander Wis., gimęs Lietuvoje. Prie SLA prisirašė gruodžio 4, 1927 m., mirė kovo 11, 1971 m. Apdrauda išmokėta velionio dukteriai, Albina Rdzok.

Viso . . . . . \$ 1,797.00

Nuo pradžios šių metų bendrai viso . . . . . \$ 36,350.00

CHICAGOS LIETUVIAI pagaliau turi savo miesto legislatūroje senatorių Fr. Savicką, kuris jau pirmomis dienomis parodė nemažą aktyvumą. Senatorius Fr. Savickas pigių namų klausimą sprendžiant, pareikalavo viešumos. Jis nurodė, kad Chicagos gyventojai labai susidomėję šiuo reikalu ir jie turi teisės žinoti kas daroma tokiu svarbiu klausimu. Juk pigių namų statybos planai labai palies didelį skaičių Chicagos gyventojų. Gyventojų pageidavimai turi būti išklausti ir jų norai turi būti priimti dėmesin. Tokie senatoriaus Savicko pareiškimai padarė gerą įspūdį Chicagos visuomenei ir jis darosi plačiau populiarus.

* **SOFIJOS ČIURLIONIENĖS**-Kymantaitės, lietuvių rašytojos 80 metų sukaktis paminėta Kaune. Ten pat, Žemaičių gatvės 10-me numeryje yra įsteigtas jos memorialinis darbo kambarys.

* **DAINŲ ŠVENTĖS** leidinį gamina Vlado Vijeikio spaustuvė. Jam viršelį piešė dailininkas Vytautas Virkau. Šį leidinį redaguoja S.Daunys ir J.Vaičiūnas.

* **DR. P.JONIKAS** Chicagos universiteto lietuvių skyriaus vedėjas rengias paskaitas būsimam kursui. Taip pat ieškomas jaunas mokslininkas, kuris gilintųsi į lituanistikos studijas ir pasirengtų profesūrai.

* **MINDAUGAS MIČIULIS**, pasižymėjęs jaunas muzikas, gilina savo studijas Chicagos Roosevelt universitete. Šis metais jis sutiko būti naujai statomos lietuvių operos akompaniatorium.

* **MIRĖ PETRAS SPURGIS**, kuris buvo pastovus lietuvių laikraščių korespondentas. Jis daugelį metų gyveno lietuvių ūkininkų kolonijoje.

* **"GRANDINĖLĖ"** iš Clevelando atvyksta į Waterbury ir gegužės 8 d. turės savo spektaklį.

* **BOSTONO** Lietuvių Piliečių Klubas pažymėtina sekmingai veikia. Pernai metais tik iš baro turėjo pajamų - \$ 140,187.00, o bendrai visų pajamų buvo \$ 163,253.00. Pernai brutto pelnas siekė \$ 101,703.00.

* **VAIVA VEBRAITĖ**, New Haven, Conn. aukštosios mokyklos mokinė laimėjo nacionalinę anglų kalbos metinę premiją už konkursinį rašinį.

* **BOSTONO** lietuvių tautinių šokių ansamblis rugpiučio 28 d. dalyvaus Amerikos tautybių liaudies šokių šventėje. Šioje šventėje žada dalyvauti 38 atskiros tautos.

LIETUVOS KREPŠININKAI

Lietuviai krepšininkai pasižymi ir okupacijoje ir laisvo krašto sąlygose. Vilniuje, kovo mėn., vykusiose Sovietų Sąjungos krepšinio pirmenybėse, Lietuvos krepšininkai ir vėl pasižymėjo. Kauno žalgiriečiai ir Vilniaus "Kibirkštis" sportininkės moterys, abi geriausios komandos Lietuvoje, iškovojo bronzos medalius. Kitais metais pirmenybėse dalyvaus jau keturios lietuvių komandos. Geriausiu krepšininku vis tebėra M.Paulauskas.

Šiuo metu lietuvių krepšininkai yra vieni geriausių Sovietų Sąjungoje, bet 1938 ir 1939 m. krepšinio srityje laisvoji Lietuva yra buvusi visos Europos nugalėtoja. (E.)

TEISMAI DĖL RELIGINIŲ ĮSITIKINIMŲ

Sovietuose platinamas pagrindinio leidinys "Paskutinių įvykių kronika", 16 nr., paskelbė, šalia kun. Šeškevičiaus bylos okup. Lietuvoje aprašymo, dar apie kitus, dėl religijos nukentėjusius.

Praėj. metų gruodžio mėn. Kijeve buvo suimta baptisto, kovojusio už tikėjimo laisvę, žmona Lidija Vins. Jis teismo nuosprendžiu atlieka bausmę priverčiamo darbo stovykloje. Kovingieji baptistai atsisako tarnauti krašto kariuomenėje.

Kiti religijos persekiojimo pavyzdžiai, pagal pagrindinio leidinį, buvo taip pat Ukrainoje, be to, Kazachstane ir kitose respublikose. Suvažiavimas Maskvoje visa tai nutylėjo. (E.)

* **DAINININKĖ VIOLETA ČIŽAUSKAITĖ**-Balčiūnienė, dainuos Menotti operoje "The Midium". Ši opera statoma Cambridge Opera, Brandeis universitete.

* **FORD CITY**, Chicagos prekybos centre, balandžio 14-20 dienomis įvyko lietuvių festivalis, kuriame dalyvavo ištisa eilė organizacijų, o taip pat buvo suorganizuota Lietuvių tautos genocido paroda.

* **LIETUVIAI TEISININKAI** Chicagoje suruošė savo organizacijos nariams, sulaukusiams 75 metų, pagerbimo vakarienę. Pagerbtųjų tarpe buvo: gen. konsulas P.Daužvardis, K.Juknys, Pr. Kavaliūnas, A.Laucevičius.

LIETUVIAI DAR IŠSILAİKĖ

"Izviestija" paskelbė 1970 m. įvykusio gyventojų surašymo duomenis.

"New York Times" balandžio 17 d. iškėlė kai kuriuos šio pranešimo duomenis. Pasak dienraščio, patys rusai pripažino rusų gyventojų skaičiaus padidėjimą Baltijos kraštuose. Esą, "stambus rusų gyventojų įliejimas" matyti Baltijos respublikose. Jis sumažinęs Baltijos kraštų gyventojų skaičių ypatingai Estijoje ir Latvijoje. Nurodyta, kad "lietuviai, katalikų tauta, su aukštu gimimų skaičiumi, išlaikė savo gyventojų lygį". (E.)

NAUJIENOS

THE LITHUANIAN DAILY NEWS

PIRMAS IR GERIAUSIAS LIETUVIŲ DIENRAŠTIS AMERIKOJE

NAUJIENOS turi savo korespondentus kiekvienoje didesnioje Amerikos lietuvių kolonijoje ir įvairiose Europos bei Pietų Amerikos valstybėse.

NAUJIENŲ prenumerata yra tokia: Chicagoje ir priemiestiuose metams - \$20.00, pusė metų - \$11.00, trims mėnesiams - \$6.00, vienam mėnesiui \$2.00. Kitose JAV vietose metams - \$18.00, pusė metų - \$10.00, trims mėnesiams - \$5.00, vienam mėnesiui - \$1.75. Kanadoje metams - \$20.00, pusė metų - \$11.00, vienam mėnesiui - \$2.00. Užsienioose metams - \$21.00, pusė metų - \$11.00, vienam mėnesiui \$2.50.

NAUJIENAS gaunite, jei pasigaite čekį, arba Money Order tokiu adresu:

1739 S. Halsted Street

Chicago, Ill. 60608

KELEIVIS

LITHUANIAN WEEKLY

Aišku, esate girdėję, kad tai laikraštis, kuris jau eina 66-čius metų. Jį vieni geria, kiti peičia, bet visi jį mėgsta skaityti.

Keleivis duoda ir teisinių patarimų, jame rasite gražių apsakymų bei eilėraščių. Jis turi ir moterų skyrių. PRENUMERATA: - METAMS - \$ 7.00.

Užsakykite KELEIVIO 1971 metų kalendorių.

Jų kaina \$ 1.50.

KELEIVIS
636 East Broadway
South Boston, Mass. 02127

DIRVA

TAUTINĖS
MINTIES
LAIKRAŠTIS

Isteigtas 1915

6907 SUPERIOR AVENUE CLEVELAND, OHIO, 44103

Gausiai iliustruotas laikraštis, eina 2 kartus į savaitę Trečiadieniais ir penktadieniais

Prenumeratos kaina metams—\$13.00, pusė metų—\$7.00. Susipažinimui—2 savaites siunčiame nemokamai

— Leidžia —

Amerikos Lietuvių Spaudos ir Radijo Draugija Viltis

PETKUS

TĖVAS IR SŪNUS

MARQUETTE FUNERAL HOME

2533 W. 71st Street

Telef.: Grovehill 6-2345-6

1410 So. 50th Ave., Cicero

Telef.: Townhall 3-2108-9

TRYS MODERNIŠKOS KOPLYČIOS
AIKŠTĖ AUTOMOBILIAMS PASTATYTI

Tel. 296-2244

SHALINS

(SHALINSKAS)

Funeral Home

84-02 Jamaica Ave.

prie Forest P'way stoties

WOODHAVEN, N.Y. 11421

Garbingai aptarnauja

laidotuviams

Koplyčios

visose miesto dalyse

F. W. SHALINS ir

J. B. SHALINS

Tėvynė 8,